

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository



Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

18033

Գ. Ի Խ Ո Կ

Հ Ն Դ Կ Ա Ս Տ Ա Ն Ը
Կ Ա Պ Ի Տ Ա Լ Ի Լ Ծ Ի Տ Ա Կ

325.3(42.54)

Ի-40

Պ Ե Տ Ը Բ Ա Տ

1932

Յ Ե Բ Ե Վ Ա Ն

26 APR 2013

18033

325.3(42:54)+[9:23.2(54)]

15 JAN 2010

27 SEP 2006

40

Գ. Ի Ե Ո Կ

ms

Հ Ն Դ Կ Ա Ս Տ Ա Ն Ը
Կ Ա Պ Ի Տ Ա Լ Ի Լ Ծ Ի Տ Ա Կ

84458
7001

Թարգմ. Ո Ր Ի Ի

Է-Գոհարյան

Խմբագրեց 

Պետերբուրգի տպարան
Իլավիկա 6960 (բ)
Հրատ. № 1929
Պատվեր 6146
Տիպատ 2000

ՀՆԳԿԱՍՏԱՆԸ.—ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԹ

Հնդկաստանը դանվում է Ասիայում, Հնդկական թերակղզում: Այդ թերակղզին յերեք կողմից շրջապատված է Հնդկական օվկիանոսով: Հարևան յերկիրներին Հնդկաստանը բաժանվում է՝ անանցանելի լեռներով:

Միայն արևմտյան սահմանում, վորտեղ Հնդկաստանը սահմանակից է Աֆղանստանին, ունեն մատչելի լեռնանցքեր: Աֆղանստանից դեռևզ գտնվում է ԽՍՀՄ: Հնդկաստանի տարածութունն Անգլիայի տարածութունից 18-20 անգամ մեծ է: Հնդկաստանի բնակչութունը հավասար է 350 միլիոնի, վոր 8 անգամ շատ է Անգլիայի բնակչութունից:

Հնդկաստանը հարուստ է յերկաթահանքերով, քարածուխով, նավթով, մարգարիտեցով, պղնձով, վոսկով և արծաթով:

Տաք և մեղմ կլիմայի շնորհիվ Հնդկաստանում մշակում են բրինձ, ցորեն, բամբակ, թեյ, ջուր (ջուրից պատրաստում են թուկ և կոպիտ գործվածքներ):

Հնդկաստանում աճում են հազվագյուտ բույսեր, վորոնցից պատրաստում են թանկարժեք ներկեր, լեզակ և համեմուններ (մեխակ, պղպեղ և այլն): Յեվրոպական բոլոր շուկաներում միլիոնավոր տոնն հնդկական ապրանքներ են վաճառվում, զլիսավորապես հում նյութ, վորից պատրաստում են արդյունաբերական ապրանքներ և աննղամ թերքներ:

Բայց, չնայած այդ հարստութեանը, բանփորները և դյուղացիները սոված են, և նրանց մեջ մահացութիւնն աճում է:

Բայց ինչ՞ու. Հնդկաստանի աշխատավորութիւնը դանձում և այգիսի ծանր զբոսթան մեջ:

Վորովհետեւ Հնդկաստանը հանգիստնում և Անգլիայի գաղութը, մի յերկիր, վարին տիրել են անգլիական կապիտալիստները, վորոնք կողոպտում ու շահագործում են բնակչութեանը և կառավարում Հրնդկաստանը բնութեան միջոցով:

Բայց ի՞նչպես և պատահել, վոր անգլիական կապիտալիստները անորինում են Հնդկաստանն ըստ իրենց բնահաճույքի:

Մոտ յերեք հարյուր տարի սրանից առաջ անգլիական վաճառականներն սկսեցին փնտռել նոր շուկաներ: Անգլիան հարուստ առևտրական յերկիր և, և անգլիական վաճառականներին հարկավոր ելին շուկաներ իրենց ապրանքները վաճառելու համար:

Հնդկաստանը դեռ այն ժամանակ հայտնի յեր վորպես դյուղատնտեսական հարուստ յերկիր: Յամաքային ճանապարհով այնտեղ հասնելը շատ դժվար եր, իսկ ծովային ճանապարհի համար անհրաժեշտ ելին լավ նավեր: Այն ժամանակներում Անգլիան ուներ առևտրական լավ նավեր:

Անգլիական վաճառականները հասնելով Հնդկաստան, տեսան, վոր յերկիրը թանգարժեք ապրանքների հարուստ աղբյուր և հանգիստնում:

Նրանք դործ դրին բոլոր ուժերը, վորպեսզի տիրապետեն առևտրին: Այն ժամանակ Հնդկաստանը կառավարվում եր առանձին իշխանների կողմից: Խորա-

մանկութեամբ, խաբերայութեամբ, կաշառելով հրնդկական իշխաններին, անգլիական վաճառական երը կամաց-կամաց իրենց ձեռքը վերցրին ամբողջ առևտուրը և տիրեցին յերկրի վորոշ մասին: Անգլիական կառավարութիւնը դենքի ուժով ողբում եր իր վաճառականներին, Հնդկաստան եր ուղարկում դորքեր:

Անգլիական կառավարութիւնն իր վաճառականների միջոցով կաղձակեցում եր պատերազմներ Հրնդկաստանի առաձին ժողովուրդների իշխանների միջև: Խոստանալով աջակցել այս կամ այն իշխանին, անգլիացիները նրանց հետ կնքում ելին դործարքներ, վորի հիման վրա տոանում ելին հող և իրենց ձեռքն ելին վերցնում յերկրի առևտուրը: Վորտեղ չելին ողնում կաշառքը, առանձին իշխանների միջև սարքած պատերազմները, այնտեղ անգլիական կառավարութիւնը դենքի ուժով զբաղվում եր իրեն հարկավոր հողամասերը, փշխանութիւնը և հաստատում իր որենքները:

1858 թվին Անգլիան վերջնականապես զբաղեց Հնդկաստանը և մինչև այժմ ամուր պահում և նրան իր ձեռքերում: Տիրելով Հնդկաստանին, անգլիական կապիտալիստներն շոտանձնապես հետապնդում ելին իրենց դատակարգային շահերը: Անգլիական կապիտալիստները շահագրգռված ելին նրանում, վորովպէզի ձեռք բերեն խժան հում նյութ և թանգ դենքի վաճառեն իրենց ապրանքները: Այդ պատճառով ել անգլիական կառավարութիւնը թույլ չեր տալիս գարգանալու հնդկական արդյունաբերութեանը, մասնավորապես ծանր արդյունաբերութեանը, վորն արտադրում և մեքենաներ, մոտորներ, գազգշահներ և այլն: Անգլիական վաճառականները և արդյունաբերող երը ձեռք են

առնում բոլոր միջոցները, փորպեղի Հնդկաստանը նրանցից բարձր գնեցով զնի արդյունաբերական առաքանք եր: Իսկ այդ կարող է լինել այն դեպքում միայն, յեթե Հնդկաստանը չունենա իրեն սեփական արդյունաբերությունը: Հնդկաստանի գյուղատնտեսությունից անգլիական կապիտալիստներն ստանում են հում նյութ արտադրության և սննդամթերքի համար, վորոնցից Անգլիայում չի ճարվում հարկավոր քանակությամբ: Իերքից անկախ՝ ամեն տարի Հնդկաստանից արտահանվում է հարյուր-հազարավոր տոնն րրինձ և ցորեն: Այդ մատթարացնում է հնդկական բանվորների և գյուղացիների ծանր դրությունը, վորի հետևանքով նրանց էլ անկախ սովում է: Ահա ստատիստիկան դաստա հա-հազործումն ուժեղանում և անգլիական կապիտալիստների կողմից նրանց վրա դրված ուժերից վեր սուրբերի պատճառով:

Այդ սուրբերը ծախսվում են վոստիկանություն, գորքի պահպանման վրա և հարստացնում են անգլիական կապիտալիստներին ու հնդկական կալվածատերերին, վորոնք նրանց հետ միասին ճ չում են Հնդկաստանի աշխատավորությունը: Յերկաթուղային և ծովային տրանսպորտները դանվում են անգլիացի իրի ձեռքում: Անգլիական կառավարությունն առանձնապես բաղմաթիվ լավ յերկաթուղային և յածուղային ճառագարներ և կառուցել Ավդանատանի սահմանում: Այդ ճանապարհներն Անգլիայի համար ունեն մեծ նշանակություն և՛ ԱՄՂՄՂ դեմ պատերազմ պատրաստելու դործում: Ներկա մոմենտում Անգլիան, ինչպես և մյուս կապիտալիստական յերկիրները, ապրում է տնտեսական ծանր ճղնաժամ:



Յոլոր յերկիրների կապիտալիստները շատ շահույթ
ստանալու համար ձգտում են, վորքան հնարավոր է,
շատ ապրաք արտադրել: Երանք ձգտում են վաճառել
այդ ապրանքը բարձր գներով: Վերջին տարիներում
հսկայական քանակությամբ ապրանք է արտադրվել:

Պահեստները և խանութներն ապրանքներից տբա-
քում են, բայց կապիտալիստական յերկիրների բանվոր-
ներն ու դյուղացիները/հ. արավորություն չունեն գներու
այդ ապրանքները:

Ձգտելով պահպանել իրենց վաստակը, կապիտա-
լիստներն սկսում են կրճատել արտադրությունը, և՛
ավելի իջեցնում են աշխատավարձը, անց են կացնում
կապիտալիստական: ռացիոնալիզացիան, վորի շնորհիվ
գործադրելությունն ուժեղ կերպով աճում է: Այժմ կա-
պիտալիստական յերկիրներում հաշվում են 35 միլիոն
գործատուրի: Ա.խատաւորութան մեջ աղքատությունն
ու թաղցն անընդհատ աճում են:

Ձգնաժամ. ընդգրկել և կամայական և դյուղատրն-
ատեսությունը: Գյուղատնտեսական մթերքների գներն
ուժեղ չափով իջել են: Գյուղացիներն ստիպված են
եժան գնով վաճառել իրենց ապրանքները: Իսկ տուր-
քերը չեն իջնում:

Գործադրելությունը դյուղատնտեսական բանվորնե-
րի միջև նույնպես ավելանում է, վորը կապիտալիստա-
կան յերկիրների դյուղացիության դրությունը վատթա-
րանում է:

Յերկրի տնտեսական կյանքի խանդարման և անկ-
ման այդպիսի դրությունը կոչվում է նգնաժամ:

Այս պայմաններում կապիտալիստ երը գիմում են
հարձակման իրենց յերկրի բանվոր դասակարգի դեմ և

ուժեղացնում են իրենց դադութների շահագործումը:
Այդպես են վարվում և անդլիական կապիտալիստ երը:
Հնդկաստանը հանդիսանում է Անգլիայի ամենահա-
րուտ դադութը: Անգլիական կապիտալիստներն ա-
ռանձնապես ուժեղ են ճնշում հնդկական ժողովրդին և
աշխատավորության հեղափոխական աղատարման
չարժման դեմ մղում են համար, արյունահեղ պայ-
քար:

ԻՆՉՊԵՍ ԵՆ ՏԻՐԱՊԵՏՈՒՄ ԻՄՊԵՐԻԱԼԻՍՏՆԵՐԸ ՀՆԳԿԱՍՏԱՆՈՒՄ

Հնդկաստանը բաժանված է 15 նահանգի: Ամեն մի
նահանգի գլուխ կա դնած և անգլիացի նահանգապետը:

Ամբողջ Հնդկաստանի գլուխ կանգնած է փոխար-
քան*, վորին նշանակում է անգլիական կառավարու-
թյունը: Փոխարքան հանդիսանում է ամբողջ հնդկա-
կան բա՝ ալի հրամանատարը և իրավասու յն հրատա-
րակելու և փոփոխելու ամեն տեսակի սրենքներ:

Հնդկաստանն անի կառավարություն, վորի ան-
դամները չշանակվում և արձակվում են փոխարքայի
կողմից: Անգլիական կառավարությունը Հնդկաստա-
նում պահում և շատ դուրք: Բանակը բողիկացած և դըլ-
խավորապես հնդիկներից: Հրամանատարական պաշ-
տոնները գանվում են միմիայն անգլիական սպաների
ձեռքին: Հնդկական զինվորի կյանքի պայմանները
վատ են, քան անգլիացի զինվորի կյանքի պայմանները:
Ա. գլխացու վրա ծախսվում է չորս անգամ ավելի, քան
հնդկացու վրա: Բանակներ պահելու համար Անգլիան

* Փոխարքան անգլիական թագավորի տեղակալը Հնդկաս-
տանում:

յերկրից կորցում և հակայական միջոցներ: 1929-30 թվերին բանակի համար ծախսված է մոտ 410 միլիոն ուրբի, իսկ ստոզլապահուստի համար՝ միայն 47 միլիոն ուրբի: Այդ փողերը ծառայում են անդլիացիներին: Հնդկաստանի աշխատավորութունը հնարավորութուն չունի ստանալու անհրաժեշտ բժշկական ունութուն, գյուղերից և վոչ մեկում չկա բժիշկ, գյուղացիներին բժշկում են հեքիմները: Ժողովրդական լուսավորության կարիքների համար կառավարութունը վոչի՛ չ չի բաց թողնում: Հնդկաստանում բնակչության հակայական մեծամասնութունը անգրագետ է: Տղամարդկանց 10 տոկոսը, իսկ կանանց յերկու տոկոսն է միայն գրագետ: Հնդկական բանվորների և գյուղացիների յերեխաները հնարավորութուն չունեն սովորելու: Գեռ մանուկ հասակից նրանք պետք է աշխատեն ապրելու համար:

Անդլիական տիրապետութունը Հնդկաստանին սարսափելի աղքատության դուռն է հասցրել: Վերջին 25 տարում Հնդկաստանում սովից մեռել են 80 միլիոն մարդ: Այդ թվերը վերցրած են անդլիական կառավարության պաշտոնական տվյալներից, վորի համար նպաստավոր չէ չափազանցնել բնակչության մահացութունը:

Ինչպես մեր յերկրում, նույնպես և Հնդկաստանում բնակվում են տարբեր ժողովուրդներ, տարբեր լեզուներով: Յերկրում հաչվում են 12 հիմնական լեզու և մի քանի տասնյակ տարբեր բարբառներ: Հնդկաստանի բնակչության մեծամասնության՝ 220 միլիոնի կրոնը ինդուիզմն է: Մահմեդականներ հաչվում են մոտ 70 միլիոն: Ինակչության հետամնացության և անգրագետ

գիտության շնորհիվ անդլիական իմպերիալիզմը դեռ կարողանում է յերկրում ուժեղ կերպով բորբոքել ագրային և կրոնական թշնամությունը:

Հնդկաստանում գոյություն ունի կաստայականություն, վոր մ. ացել է շատ հին ժամանակներից: Կաստայ կոչվում է մարդկանց առանձին խումբը, վորոնք կապված են իրար հետ ընդհանուր շահերով և ծագումով: Հնդկաստանում 4 այդպիսի հիմնական կաստաներ կան՝ բրահմիներ, այսինքն՝ կրոնավորներ, կշատրիներ՝ ռադիկներ, վոխսիներ՝ հողագործներ, սուդրաներ՝ արհեստավորներ: Մի կաստայի անդամն իրավունք չունի ուրիշ կաստայ անցնելու, նրան արգելվում է ամուսնանալ ուրիշ կաստայի անդամի հետ: Յեթե կաստայի անդամը խախտում է նրա սովորությունը, նրան գուրս են վոնդում և նա դառնում է պարիա (անարգված), վորը համարվում է ամենից մերժված մարդը Հնդկաստանում: Պարիաներ Հնդկաստանում հաչվում են 60 միլիոն:

Բոլոր կրոնների ներկայացուցիչները, ինչպես և հնդկական և անդլիական կալիտալիստները, շահաղբուզրոված են պահպանելու բոլոր սնտիապաշտությունները և հին սովորությունների մնացորդները: Կալվածատերերին, վաչխառուներին և կալիտալիստներին հեշտ է ճնշել տղետ և մութ մասսային:

Կաստաների բաժանումն աստիճանաբար վոչնչանում է: Պայքարն անդլիական իշխանության և հնդկական կալվածատերերի ու կալիտալիստների ճնշման դեմ է՛ք ավելի համախմբում է Հնդկաստանի աշխատավորներին, անկախ նրանից, թե ինչ կրոնի, կաստայի կամ սոցի յեն պատկանում նրանք: Անդլիական իմպերիա-

լիստները և Հնդկաստանի կապիտալիստներն ողջապար-
ծում են բանվորների և գյուղացիների ամեն տեսակի
աղբային, կրոնական և կաստայական տարբերութուն-
ները նրանց միմյանցից բաժանելու և ճնշելու նպատա-
կով:

Անգլիական իշխանութունը գրգռում է իրար դեմ
Հնդիկներին և մահմեդականներին, կաղմակերպում է
Ջարդեր, վորպեսզի հեռացնի աշխատավորության ու-
շաղբութունը՝ իտիական ճնշողների դեմ մղվող պայ-
քարից: Այդպես եր և ցարական Ռուսաստանում. յերբ
հրյական, լեհական, ուուսական, թուրքական և ուրիշ
բանվորները դուրս ելին դալիս ցարի դեմ, այն ժա-
մանակ ցարական վոստիկանութունը կաղմակերպում էր
հրյական Ջարդեր, հայ-թուրքական կոտորածներ:

Ավելի ու ավելի հաճախ գործադուլների ժամանակ
չահագործման դեմ մղվող պայքարում տարբեր աղբու-
թյունների ու կրոնի բանվորները միասին են հանդես
դալիս, մահմեդական և Հնդիկ գյուղացիները միասին
են պայքարում կալվածատերերի դեմ:

Հնդկաստանի աշխատավոր մասսայի կարեքն ու
աղքատութունն այնքան մեծ է, վոր անգլիական իշ-
խանութունը վոչ մի կերպ չի կարողանում խեղդել
աշխատավոր մասսայի աճող և ամրացող համերաշխու-
թյունն ու հեղափոխականությունը:

Այդ բանը հասկալու համար բավական է իմա-
նալ, թե ինչպես են ապրում Հնդկաստանի բանվորն
ու գյուղացին:

ԻՆՉՊԵՍ ԵՆ ՃՆՇՈՒՄ ԳՅՈՒՂԱՍԻՈՒԹՅԱՆԸ

Անգլիացիների տիրապետութունը Հնդկաստանում
գյուղացիությանը սարսափելի աղքատության է հաս-
ցրել: Հնդկաստանը բացառապես գյուղատնտեսական

յերկիր է: Գյուղացիությունն ամբողջ բնակչության
յերեք քառորդն է կաղմում:

Հնդկական գյուղերում գոյություն ունեն ճորտա-
կան, ստրկացուցիչ հարարերություններ, վորոց ա-
ջակցում է անգլիական իշխանությունը: Հնդկաստանի
հողերի կես մասից ավելին պատկանում է անգլիական
կառավարությանը, իշխաններին, կալվածատերերին և
կուլակներին:

Շրջանների մեծամասնության մեջ անգլիացիներն
իրենց որենքներով գյուղացիությանը դարձրել են հողի
սեփականատերից — վարձակալներ: Անգլիացիները
հնդկական կալվածատերերին իրավունք են տալիս ա-
ռանց դատի բռնադրավելու գյուղացիներից հողը, յեթե
նրանք չեն վճարում վարձավճարը (արենդը), և բան-
տարկելու:

1007
33448

Գյուղացին՝ կալվածատերերի կամայականության
դեմ վոչ վոքի և վոչ մի տեղ չի կարող բողոքել:

Արեւ դով վերցրած փոքրիկ հողամասի յեկամուրը
հնարավորություն չի տալիս գյուղացուն իր ժամանա-
կին վճարելու վարձավճարը: Նա ստիպված է դիմելու
վաշխատուններին — փոխառություն ստանալու հա-
մար: Այդ վաշխատուն հանդիսանում է կալվածատերը
կամ կուլակը:

Վաշխատությունը Հնդկաստանում ստրկության մի
ձևն է: Գյուղացի պարտապանը վաշխավրի պահանջ-
մամբ պարտավոր է աշխատել շատ չնչին վարձատրու-
թյամբ: Գյուղացին իրավունք չունի հեռանալու գյու-
ղից առանց վաշխավրի թույլտվության:

Յեթե վաշխատուն ուրիշ յե ծախում իր հողերը,
այն ժամանակ գյուղացիները նույնպես անցնում են նոր
տիրոջ ձեռքը:

Գյուղացիին ամբողջովին հախումն ունենալով վաչ-
խառվից, ստիպված է իր ունեցած ամբողջ մթերքը
վաճառել նրան: Իսկ յեթե գյուղացին չունի ավելորդ
փող կամ մթերք, ստիպված է իր բերքը մաճառել, վաչ-
խառվի կողմից նշանակված դներով: Վաճառված բեր-
քի ամբողջ յեկամուտը զնում է վաչխառվի ողտին:
Փոխատվութեան համար վաչխառուն անխնայ պլոկում է
հսկայական տոկոսներ: Յեթե գյուղացին հնարավորու-
թյուն չունի տոկոսները վճարելու, այն դեպքում վաչ-
խառուն ճնչին արժեքով զնում է նրա հողամասը և
մթերքը:

Հնդկաստանի գյուղացիութունը խճճված է պարտ-
քերի մեջ: Բացի հիմնական հողային հարկից, կարվա-
ծատերը կամայականութեամբ հավաքում է հարկեր,
յեթե իր վորդուն կամ աղջկան ամուսնացնում է, յերբ
կարվածատիրոջ մոտ վորեն մեկը մահանում է, յեթե
գյուղացին ինքն է ուզում ամուսնանալ, յերբ նրան յե-
րեխա յե ծնվում. այսպես անվերջ: Գյուղացին ան-
պայման շարաթիւս մեջ միքանի որ պետք է աշխատի
կարվածատիրոջ համար: Իր աշխատանքի համար գյու-
ղացին վոչիմջ չի ստանում: Ահա այդպիսի աշխատան-
քի ցայտուն որինակ:

Հնդկական կարվածատերերը վոստիկանական գոր-
ծակարներ խոչոր շտատ են պահում, վորոնք հարկա-
վոր են գյուղացիներին ուժերից վեր սուրքերը պլո-
կելու համար: Չորքի և վոստիկանութեան պահպանման
հսկայական ծախքերի ամբողջ ծանրութունն ընկնում
է գյուղացիութեան վրա:

Հնդկաստանի հողը շատ պտղաբեր է, իսկ կլիման՝
տաք: Միքանի չըջաններում բերքը հավաքում են տա-

բեկան յերկու-յերեք անգամ: Բայց անդլիական և
հնդկական կապիտալիստների ճնշումը թույլ չի տալիս
զարգանալու և բարելավելու գյուղական անտեսութու-
նը: Բերքատվութեան ընկնում է: Հնդկաստանի մեկ
հեկտարը յերեք անգամ պակաս ցորեն և բրինձ է տա-
լիս, քան Անգլիայում կամ Յապոնիայում: Հողի մշակ-
ման ձևը հետ է մնացել, ինչպես հարյուր տարի առաջ.
Գյուղացին հողը մշակում է վաչտե մանդեռով և ա-
բորով: Գյուղացիութեան սարքախելի աղքատութունը
և հողի մանր կտորների բաժանված լինելը հնարավո-
րութուն չի տալիս գործադրելու գյուղատնտեսական
մեքենաներ: Գյուղացիութեան մեծամասնութունը յեր-
կու հեկտար հող ունի: Հաճախ հողի այդ փոքրիկ կտորը
բաժանված է լինում 100-200 կտորների:

Գյուղատնտեսական մեքենաները և հողի արհես-
տական պարարտացումը մատչելի չեն միայն կարվա-
ծատերերին և կուլակներին: Գյուղացին մինչև անգամ
իր հողը հնարավորութուն չունի աղբով պարարտաց-
նելու, վորովհետև չունի: Անասունի աղբն օգտագոր-
ծում է վորպես վառելիք: Հնդկաստանում անտառներ
չատ կան, բայց պատկանում են կառավարութեանը:
Գյուղացիութունը միջոցներ չունի վառելիք զնելու:

Մանուկորապես ծանր է բարակների կյանքը:
Նրանք հաշվում են մոտ 37 միլիոն: Բատրակի միջին
յեկամուտը տարեկան 10 ուտի, այսինքն՝ 7 ուտըլի
կուպակ է: Բատրակները միշտ վախենում են զրկվել
միջին անգամ այդ շնչին վարձից:

Նրանք աշխատանք ունենում են տարվա միքանի ա-
միսներում միայն, իսկ մնացած ժամանակ թափառում
են յերկրում, աշխատանք վորոնելու համար: Սովի
սարքախելը պարժեղ է նրանց տնտեսությանը և սարքախելի

Հնդկաստանի գյուղացիութիւնը քաղչ և տալիս իր աղ-
քատ ու կիսաքաղց գոյութիւնը: Յուրաքանչյուր տարի
համաճարակներից և հիւանդութիւններից դուրսում
մեռնում են 3-6 միլիոն մարդ: Յերեխաների միայն կեսն
է ապրում մինչև աշխատունակութեան հասակը: Հընդ-
կական դուրսում դասակարգային հակասութիւնները
հետզհետեւ ուժեղանում են: Այսպիսով, դեմ առ դեմ
կնադնած են մի կողմից հարցուր-միլիոնավոր գյուղա-
ցիութիւնն իր չնչին աշխատիկ հողամասով, մյուս կող-
մից՝ կալվածատերերը և կուլակները, վարոնց ձեռքին
է դանվում Հնդկաստանի ամբողջ հողերի կեսից ավե-
լին:

Գյուղացիութիւնը քանի դնում գրկվում է իր հո-
ղից՝ և դառնում է վաշխաովի հավիտենական ստրու-
կը: Անընդհատ ավելանում են տուրքերը և կրոնավոր-
ների ու անգլիական չինովնիկների սլոկած հարկերը:
Հողնած ու վատ մշակված հողի յեկամուտն ան-
ընդհատ ընկնում է:

Գյուղացիութիւնն այլևս ուժ չունի տանելու այդ
ճնշումը և պայքարի յի դուրս դալիս շահագործողնե-
րի՝ անգլիական կապիտալիստների և հնդկական կար-
վածատերերի դեմ:

ԻՆՉՊՆԵՍ ԵՆ ՃՆՇՈՒՄ ԲԱՆՎՈՐՈՒԹՅԱՆԸ

Բանվորների դրութիւնը Հնդկաստանում շատ
ծանր է: Անգլիական կապիտալիստները հնդկական
բուրժուազիայի հետ միասին աջ պես են ճնշում բան-
վորներին, վոր նրանց կյանքը քիչ բանով է տարբեր-
վում ստրուկի կյանքից:

Հնդկական բանվորի աշխատավարձը շատ ցածր է:
Ուրիշ բանվորների համեմատութեամբ՝ տեքստիլի բան-

վորները լավ են վարձատրվում, բայց չնայած դրան,
այդ վարձատրութիւնն էլ շատ ցածր է: Չուշակների
հսկայական մեծամասնութիւնն ամսական 17 ոտրուց
պակաս է ստանում: Իսկ կանայք այդ նույն աշխատան-
քի համար ստանում են մեկ և կես—յերկու անգամ պո-
կաս: Չուշակուհին վաստակում է ամսական 7-8 ոտր-
լի: Արդյունաբերութեան մյուս բնադավառ նրում աշ-
խատավարձն էլ ավելի ցածր է: Այդպիսի նվազագոյն
աշխատավարձով և կյանքի թանդութեան պատճառով
բանվորների մեծամասնութիւնը սոված է: Մթերքի չի
գ՛ երը վերջին ժամանակներում ուժեղ կերպով բարձ-
րացել են, իսկ աշխատավարձը մնացել է նույնը: Հըող-
կական բանվորը դեթ որը մեկ անգամ կուչտ ուտելու
հնարավորութիւն չունի: Վորպեսզի բանվորը կուչտ
լինի, նա պետք է որակաւ մի անձին ծախի մեկ ոտր-
լի: Բանվորների մեծամասնութիւնն ընտանիք ունի:
Ծնողները հնարավորութիւն չուն են կերակրելու իրենց
յերեխաներին և ստիպված են նրանց 7-8 տարեկան հա-
սակից ուղարկել աշխատանքի: Յերեխաներն ընդամեն
ստանում են յերկու ու կես ոտրլի ամսական: Գործա-
բանատերերը հնար են դնում այդ աշխատավարձն է:
Կարել տուգանքների միջոցով: Բանվորները հաճախ
ամսվա վերջում մնում են առանց կոպեկի և վորպեսզի
քաղցից չմեռնեն, ստիպված են փոխարինաբար փող
վերցնել վաշխաովից: Նա բանվորից հսկայական տո-
կոսներ է պլոկում: Այդ վաշխաուն հանդիսանում է
վարպետը:

Նույն ձեռնարկութեան մեջ աշխատող անգլիացի
բանվորները միքանի անգամ ավելի յեն ստանում, քան
հնդկի բուրժուարները:

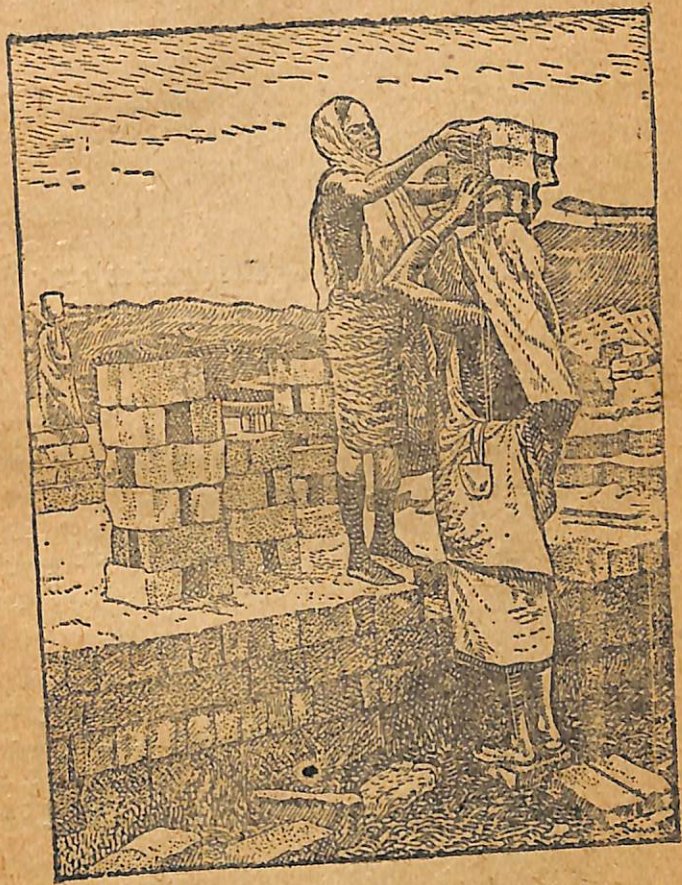
Հնդկաստանում, Ռնչպիս և մյուս գաղութներում, անդլիական կապիտալիստները բոլոր միջոցներով ձրգտում են բորբոքել աղղային և կրոնական թշնամություն բանվորների միջև: Անդլիական կապիտալիստները յեվբուպացի բանվորներին ալելի յեն վճարում, վորպետղի կաշառքի միջոցով: Բանց բաժանեն տեղացի հետամնաց բանվորական մարսանքից: Կապիտալիստները բոլոր յեվբուպացի բանվորների մեջ ձղտում են առևլություն սերմանել հնդկական բանվորների հանդեպ:

Մեծ ձեռարկություններում բանվորական որը տեում և 10-12 ժամ, խի փոքր ձեռարկություններում՝ 14-16 ժամ: Աղղահովաղրական դրամարկղ և ձրի բժըկություն գոյություն չունի: Բանվորների հիվանդության պատճառով րաց թողած որը համարվում և դործալքում:

Բանվորի աշխատավարձից դուրս են հանում նրա հիվանդության պատճառով կորցրած որերի աշխատավարձը, և րացի այդ, տուղանքի յեն յենթարկում վորպիս գործալիքի: Մինչև անդամ ծննդարեբության համար բանվորուհի: գոն 2-3 որով արձակուրդ չի ստանում: Բանվորուհիները հաճախ ծնում են դործարաններում: Մի դիանական հետադոտել և բանվորուհիների աշխատանքի պայմանները: Այդ հետադոտություն էց յերևում և, վոր բանվորուհիների 388 յերեխաներից 139-ը ծնվել են դաղղյահների մոտ, վորոնց առաջ մայրերն աշխատել են մինչև վերջին րուպն:

Բանվորների յերեխաների մեջ մահացությունը շատ մեծ և:

Հնդկական դործարաններում չկան վոչ աշխատանքի պաշտպանություն և վոչ էլ դործարանային կոմիտե



Աշխատավարուին շնուր վրա աշխատելիս:

տեներ: Հնդկական բանվորների բնակարանային պայ-
մանները ծանր են: Բոմբեյ քաղաքում, վորտեղ շատ
գործարաններ կան, բանվորները պատասխարվում են
հսկայական բանվորական կազարմաներում: Այդ տներն
առա՛ ձին սենյակներից են բաղկացած, բայց նրանց գի-
նը շատ բարձր է, բանվորը հնարավորութլուն չունի
իր ընտանիքի համար առանձին սենյակ վարձելու: Սե-
նյակը վարձում են կամ յերկու ընտանիք միասին, կամ
բանվորն իր սենյակի մի անկյունը վարձով աալիս է
ուրիշին: Սենյակներում չկա վոչ մի կահավորում.
Քնում են մերի հասակին: Անտոյնին փոխարնում է
չոր խոտը և մեկ աղեալ, վորով ծածկվում են 4-7 հոգի:
Բանվորներից շատերը վոչ մի անկյուն չունեն և գիշերն
անց են կացնում փողոց կրում, հրապարակներում կամ
իրենց գործարանում: Չանհեղաթուրում թիթեոի գոր-
ծարանին կից կա բանվորական ալան՝ 330 տնակներով:
Այդ տնակ երում ապրում են 3 հաղարից ալելի մար-
դիկ, կուտակված և նեղված գրության մեջ: Բանվոր-
ներն այդ հյուղերի համար վճարում են իրենց ուժերից
վեր բնակարանային վարձ: 1929 թվի գործադուլին
բանվոր երը հատուկ պահանջ դրին բնակարանավարձի
իջեցման համար, վորովհետև նրանց աշխատավարձի
մեծ մասը գնում էր այդ կարիքի համար:

Կարկաթաչի (Հնդկաստանի ամենախոշոր արդյու-
նարերական քաղաքը) շրջանում բնակարանային պայ-
մաններն ալելի փատ են: Բանվորները կուտակվում են
բամբուկի (մի տեսակ ծառ է) ճյուղերից և ցեխով ծե-

փած փոքրիկ խրճիթներում, կամ թե արմավենու թփե-
րով ծածկված վրաններում: Այդպիսի բնակարանները

շատ խախտւտ են լինում: Նրանք հաճախ քանդվում,
վոչնչանում են քամիներից և անձրևներից, վորոնք
Հնդկաստանում լինում են շատ ուժեղ և հարատև: Հա-
զարավոր բանվորներ այդպիսի հեղեղներից հետո
մնում են անապատան:

Յերբ գործարանատիրոջը հարկավոր են լինում նոր
բանվորներ, նրանք դյուղերն են ուղարկում իրենց հա-
վաքադրողներին: Այդ հավաքադրողները մեկնում են
ալելի հետ բնկած շրջանները, կամ այնպիսի վայրեր,
վորտեղ մարդիկ տուժել են սովից կամ հլվանդութլուն-
ներից: Իսկ այդպիսի շրջաններ և վայրեր Հնդկաստա-
նո մ շատ կան Սոված և տնտեսապես քայքայված դյու-
ղացիներն ուրախութլամբ են թողնում դյուղը: Հավա-
քադրողը նրանց հետ պայմաններ է կնքում: Գյուղացի-
ութլյան հսկայական մեծամասնութլունն անդբաղետ է
և պայմանադիրը կարդալ չի կարող: Իսկ պայմաններն
այնպես են կադմված լինում, վոր ստորադրող բանվորը
գործարանատիրոջ մոտ ստրկական վիճակի մեջ է ընկ-
նում: Պայմանագիրը հաստատվում է բանվորի մատի
տպումով:

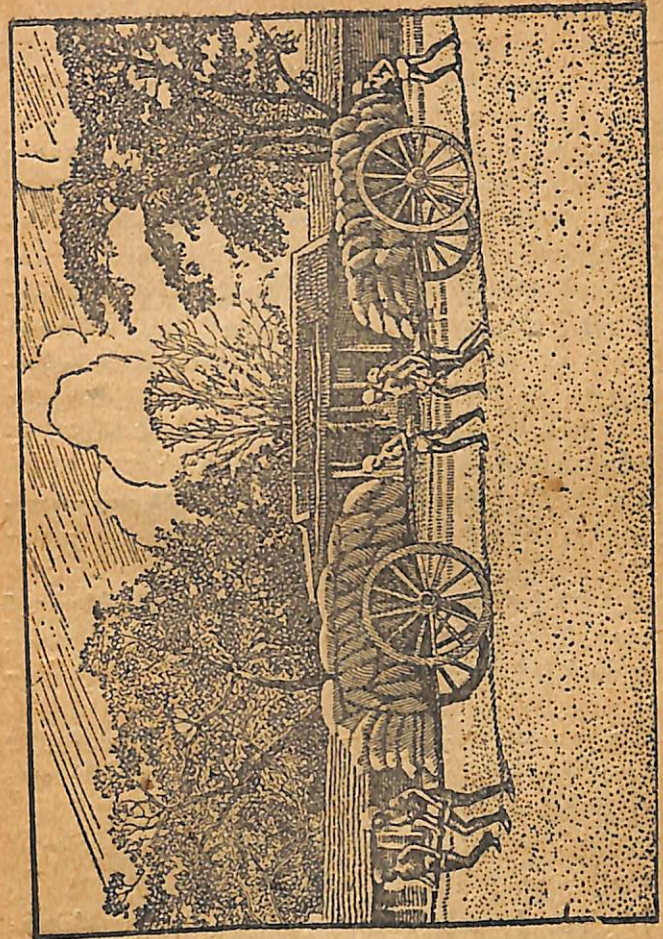
Յերբ բանվորը մտադրվի փախչելու դժոխք-գոր-
ծարանից, այն ժամանակ վոստիկանութլունը նրան
գտնում է, պահակների հսկողութլյամբ վերադարձնում
է տիրոջ մոտ՝ գործարան, հլմնվելով այն բանի վրա,
վոր բանվորն ստորադրել է պայմանին և իրավունք չու-
նի խախտելու:

Այսպիսով բանվորը դառնում է խակական ստրուկ:
Ախատավարձը բաժանելիս գործարանատերերը բան-
վորներին հաշիվների մեջ խարում են: Բանվորների հա-
շիվները գրավոր չեն պահում: Գործարանատերն իր
ուզած ժամանակ բանվորին կարող է տուգանել և դուրս

անել: Յեթն բանվորը դիմի դատարան, նա միշտ մեղա-
 վոր դուրս կգա: Դատարանը և վոստիկանութունը
 գտնվում են անդրիական և հնդկական բուրժուազիայի
 ձևերին: Ներկայիս ճղնաժամի պատճառով բանվորի
 դրութունն էլ ավելի վատթարացել է: Ետտ գործա-
 րաններ կանգ են առել, կամ աշխատում են վոչ-լրիվ
 շաբաթ:

Հնդկաստանում գործադրելութունն աճում է, և նրա
 հետ միասին ավելանում են սուվն ու բանվորների աղ-
 քատացումը:

Հնդկաստանում գոյութուն ունեն պրոֆիտութուն-
 ներ, բայց նրանք բանվորների շահերը չեն պաշտպա-
 նում: Այդ նրանից և առաջ դպրիս, վոր պրոֆիտու-
 թյուններին մեծ մասամբ ղեկավարում են բուրժուազիա-
 յի արքանյակերը: Պրոֆիտութուններին ղեկավարում
 են վոչ թե բանվորները, այլ ծառայողների ու ինտելի-
 գենցիայի շարքերից դուրս յեկած մարդիկ, վորոնց ա-
 հերը կապված է բուրժուազիայի հետ: Այդ պրոֆիտու-
 թյունները չեն կապված բանվորական մասսաների հետ:
 Պրոֆիտության շատ ղեկավարներ մասնակցում են զա-
 նաղան հանձնաժողովներում, վորոնք կազմվում են
 բուրժուազիայի կողմից: Այդ հանձնաժողովներում
 տարած աշխատանքների համար կապիտալիստները
 նրանց վարձատրում են և այդպիսով կաշտում են
 նրանց և դարձնում իրենց հալատարիմ ծառաները:
 Պրոֆիտութունների այդպիսի ղեկավարները չեն ճրգ-
 տում բանվորներին պայքարի դուրս բերել իրանց դա-
 սակարգային շահերի համար, այլ ընդհակառակը, ամեն
 կերպ աշխատում են թույլ չտալ այդ պայքարը: Բանվո-
 րի և տիրող մեջ յեղած ամեն տեսակի վեճերը, ասում են
 նրանք, պետք է լուծել խաղաղ ճանապարհով, բանակ-



Բապպուպան Եժան ուժն ահագին շահույթ է տալիս
 կապիտալիստներին:

ցություններէ միջոցով, վորովհետեւ բանվորներէ և
տերերէ շահերն ընդհանուր են:

Բուրժուազիայի արբանյակներն այդպէս են մթաղ-
նում և գործադուլի, այն ժամանակ պրոֆիտություններէ
քննեցնում նրանց զգոնությունը: Իսկ յերբ գործը հաս-
նում և գործադուլի, այն ժամանակ պրոֆիտություններէ
ղեկավարները դաւաճանում են բաւական շահերն:

Յերբ բանվորները գործադուլի ընթացքում համոզ-
վեցին, վոր պրոֆիտությունները պաշտպանում են կա-
պիտալիստներին, այն ժամանակ նրանք սկսեցին կաղ-
ժակերպէլ իրենց պրոֆիտությունները: Առաջն հնդա-
փոխական պրոֆիտությունը կաղժակերպեցին մանածա-
գործները: Նա կոչվում և «Գիրնի կամգար» («Կարմիր
ջահ»): Այդ պրոֆիտությունը ղեկավարում են հնդա-
փոխական բանվորները և կամունիստները:

«Գիրնի կամգար»-ը կաղժակերպել և մի շարք գոր-
ծադուլներ, ձեռք և բերել աշխատավարձի որվա կրճա-
տում:

«Գիրնի կամգար»-ը բանվորներին կաղժակերպում
և պայքարելու համար անգլիական և հնդկական բուր-
ժուազիայի կրկնակի ճնշումից ազատագրվելու նպատա-
կով:

Այդ պայքարում Հնդկաստանի բանվորությունը
վորինչ չունի կորցնելու՝ բացի ստրկական շղթաներից,
բռնությունից և դատան շահագործումից:

ՍՇԽԱՏԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՀՆՂԱՓՈՆԱՒԻՆ ՊԱՅՔԱՐՆ
ՈՒԺԵՂԱՆՈՒՄ Ե

Իմպերիալիստական պատերազմը վերջացնելուց,
մանավանդ Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո,
հնդափոխական շարժման ալիքն ուժգնորեն լարձրացւոյ
բոլոր յերկիրներում: Իմպերիալիստական պատերազմն

արթնացրեց Արևելքը և նրա Ժողովուրդներին ներգրա-
վեց միջադարձին ըստաքահանության մեջ», ասում էր
Լենինը: Հնդկական բուրժուազիան պատերազմի ժամա-
նակ ոգնեց Անգլիային և հատուցում պահանջեց այդ ող-
նության համար: Հնդկական բուրժուազիան Անգլիայից
ալիքի լայն իրավունքներ եր պահանջում՝ յերկիրը կա-
ռավարելու գործում:

Իմպերիալիստական պատերազմն առանձնապէս
չատ բան սովորեցրեց Հնդկաստանի բանվորներին և
գյուղացիներին: Անգլիան գորք եր տանում Հնդկաստա-
նից Գերմանիայի դեմ պատերազմելու համար: Անգլիա-
ցիք կաղժում է յին նրանցից հարվածային դեղեր և Ֆրոն-
տի ամենավտանգավոր տեղերն է յին պցում: Ծատ հրն-
դիկներ են վոչնչացել, շատերն են հաշմանդամ դառնլ:
Պատերազմի դասը Հնդկաստանի աշխատավորության
համար զուր չի անցել:

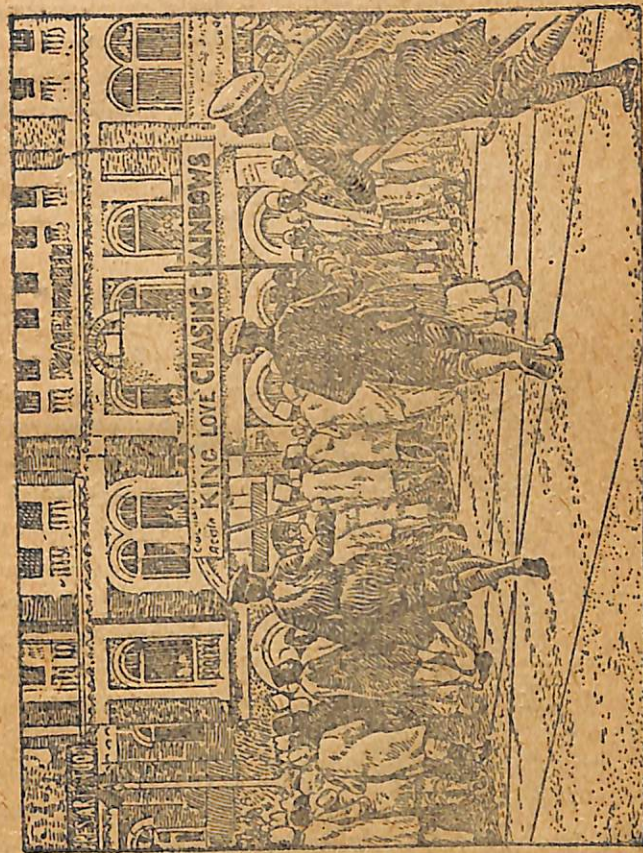
Հնդկական միլիտնավոր բանվորներին ու գյուղա-
ցիներին, վորոնք դարերով ճնշվել են անգլիական կա-
պիտալիստների կողմից, պատերազմը ցույց տվեց,
վոր իմպերիալիստների տիրապետությունը հավիտենա-
կան չէ: Կենդանի մնացած և տուն վերադարձած դին-
վորները պատմում է յին Յեվրոպայի բանվորների կյան-
քի և պայքարի մասին:

Հոկտեմբերյան հեղափոխությունն առանձնապէս ու-
ժեղ կերպով շարժեց բանվորական և գյուղացիական
ժատաններին: Հնդկական միլիտնավոր բանվորության
մեջ արթնանում և որ-ավուր անում և հեղափոխական
գիտակցությունը: Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը
ցույց տվեց Հնդկաստանի աշխատավորությանը, թե
ինչպե՞ս պետք է պայքարել կապիտալիստների դեմ:

Պատերազմի վտիճանը արժնացրեց յերկրում քնած
հեղափոխական ուժերին :

Պատերազմի ժամանակ Անգլիան ստիպված եր
թույլատրելու հնդկական արդյունաբերության մասնա-
կի աշխուժացումը : Հարյուր-հազարավոր մարդիկ դոր-
ծարաններում աշխատում էին Անգլիայի ռազմական
կարիքների համար : Պատերազմի ժամանակ անգլիական
կառավարությունը չնչին զիջումներ արեց հնդկազան
բուրժուազիային : Իսկ պատերազմից հետո անգլիական
կառավարությունը նորից ուժեղացրեց Հնդկաստանի
ճնշումն ու շահագործումը : Վորպեսզի ծածկի իր պարտա-
քերը, անգլիական կառավարությունն ավելացրեց
տուրքերն ի հաշիվ աշխատավորության : 1918-1921 թը-
վերի ընթացքում վողջ Հնդկաստանում զարգանում է
հեղափոխական շարժումը : Բանվորները կարմակերպում
են գործադուլներ, ցույցեր : Սկսվում են դյուրացիու-
թյան մասսայական յիւլույթներ բարձր տուրքերի և
կալվածատերերին արվող ուժերից վեր վճարումների
դեմ : Գյուղացիները քարուքանդ են անում փոստիկա-
նատները, սղանում են փոստիկանության ներկայացու-
ցիչներին, հրաժարվում են տուրք վճարելուց : Հնդկա-
կան բուրժուազիան, ծառայողները, մանր առևտրա-
կանները և արհեստավորները նույնպես դուրս են դա-
լիս անգլիական իշխանության դեմ : Նրանք կազմակեր-
պում են միտինգներ, ժողովներ, վորտեզ անգլիական
իշխանությանը պահանջներ են ներկայացնում իրենց
իրավունքների լայնացման մասին : Բուրժուազիան ամ-
բողջ Հնդկաստանի բանվորությանը կոչ է անում չոր-
նել անգլիական ասլրանքներ և չենթարկվել անգլիական
սրենքներին :

Բանվոր գոտակարգն առաջնորդում սեփական կամու-



Անգլիական վաստիկանուրյուներ ցրում է ենդիկների
ցույցը :

Նիւտական կուսակցութիւնն չունի: Բաղմամիլիոն գյուղացիութիւնը ճնշված լինելով անդլիական կառավարութեան և հնդկական կալվածատերերի կողմից, փոշխացած էր, անկազմակերպ և բանվոր դասակարգի հետ կապ չունէր: Հնդկական բուրժուազիան ուղտազորածուծ էր մասսայի հեղափոխական շարժումն իր սեփական իրավունքները լայնացնելու համար՝ սահմանափակելով Անդլիայի տիրապետութիւնը և ուժեղացնելով բանվորների ու գյուղացիների շահագործումը: Բուրժուազիան արդէն այն ժամանակ ունէր ուժեղ կուսակցութիւն, վոր կոչվում է «Ազգային կոնգրես»:

Այդ կուսակցութեան գլուխը կանոնաւոր էր Գանդին: Հնդկաստանի աշխատավոր մասսան չունէր ուժ իր համար կախիված կամունիստական կուսակցութիւն, սխալմամբ Գանդին ընդունում էր վորպէս առաջնորդ անդլիական կապիտալիստների դեմ մղած ազատագրման պայքարում: 1930 թվի սկզբներին, շերտ Գանդին տեսավ, վոր ծավալվում ու զարգանում է բանվորների ու գյուղացիների հեղափոխական պայքարը, հայտնեց, վոր ինքը և Ազգային կոնգրեսը պայքարելու յեն անդլիական տիրապետութեան դեմ: Ի՞նչ ձևով են նրանք պայքարում: Գանդին կոչ էր անում խախտել միջանի առանձնապէս ատելի որենքներ, վորոնք Հնդկաստանում հաստատվել էյին անդլիական կապիտալիստների կողմից:

Գանդին և Ազգային կոնգրեսը կոչ էյին անում խախտել աղի որենքները և ինքները պատրաստել աղը, խանդարել վոգելից խմիչքներ պատրաստելը և վաճառելը: Այդ պատրաստելը և վոգելից խմիչքի վաճառքը գրտնրվում էր բացառապէս անդլիական իշխանութեան ձեռքին:



Աշխատավորութեան շահերի դավաճանները—Գանդին կենտրոնում և նրա մերձավոր կողմնակիցները:

Անգլիական որենքները խախտելու համար Գանդիի և Մոզային կոնգրեսի կողմից բաց թողած այդ կոչը վոչ այլ ինչ էր, յեթե վոչ խորամանկություն՝ նպատակ ունենալով իր կողմը դրավել աշխատավոր լայն մասսաներին և թեքել նրան անգլիական իմպերիալիզմից Հնդկաստանը լիովին սոցալազերելու իսկական պայքարի ճանապարհից:

Գանդիին և կոնգրեսին հաջողվեց գրավել իրենց կողմը աշխատավոր բնակչության նշանավոր մասը: Բայց յերբ պայքարն սկսեց լայն կերպով դարգանալ և հեղափոխական ձև ընդունել, այն ժամանակ սպարդից և ցայտուն կերպով յերևան հասցից Գանդիի ու կոնգրեսի և բանվորների ու գյուղացիների դասակարգային պայքարի տարբերությունը:

Գանդին և նրա կուսակցությունը կոչ էլին անում բոյկոտի յենթարկել միայն անգլիական վորոչ որենքներ, բայց միևնույն ժամանակ կոչ էլին անում և համոզում աշխատավոր մասսաներին խաղաղ ապրել կալվածատերերի հետ և հարդել թալանչի-վաշխառուների և կապիտալիստների մասնավոր սեփականությունը: Գյուղացիները և բանվորները չէին ցանկանում և չեն էլ ցանկանում կանգ առնել սկսած պայքարի կես ճանապարհին:

Չաուրի-Չաուրա շրջանի գյուղացիները հրաժարվեցին անգլիական իշխանությանը տուրք վճարելուց, վորին Գանդին տվել էր իր համաձայնությունը:

Յերբ գյուղացիները դադարեցին վճարել արենդը և հնդկական կալվածատերերի բազմաթիվ հարկերը, Գանդին բողոքեց: Գանդին պահանջեց, վորպեսզի գյուղացիներն իրենց արենդն անմիջապես վճարեն կալվածատերերին: Այդ որինակից պարզ յերևում է, վոր

հնդկական բուրժուազիան հեղափոխական շարժումն ոգտագործում է միայն իր դասակարգային նպատակների համար և դավաճանում է բանվորների ու գյուղացիների շահերին: Հնդկական բուրժուազիայի պայքարն անգլիական տիրապետության դեմ՝ հետապնդում է մի հիմնական նպատակ՝ վերցնել իշխանությունն իր ձեռքը, հնարավորություն ստանալ մեն-մենակ շահագործելու բանվորին ու գյուղացուն: Հնդկաստանի բուրժուազիան չի ուզում աշխատավորության շահագործումից ստացած հսկայական յեկպսոտը բաժանել անգլիական կապիտալիստներին հետ:

Անգլիական կառավարությունը, հեղափոխական շարժման ճնշման տակ, հնդկական բուրժուազիային տվեց աննշան իրավունքներ՝ Հնդկաստանը կառավարելու համար: Կաշտելով հնդկական բուրժուազիային, անգլիական իշխանությունն աշխատում է արյան ծովի մեջ յսեղդել բանվորների և գյուղացիների հեղափոխական շարժումը:

Իր դաժանությամբ առանձնակի կերպով աչքի ընկավ անգլիական ղեկներալ Դայերը Մալիցար քաղաքում: Տեղական բնակչությունը բողոքեց յերկու հեղափոխականի ձերբակալման դեմ և քաղաքային պարտեզում կազմակերպեց մեծ միտինգ: Գեներալ Դայերը դորբերով շրջապատեց պարտեզը և հրակ բաց արեց հավաքվածների վրա: Սպանվեցին 1200 մարդ և վիրավորվեցին մոտ 3600 հոգի, իսկ մահվան և ցմահ բանտարկություն դատապարտվեցին 581 հոգի: Գեներալ Դայերը անգլիական կառավարության կողմից պարզեցվաորվեց այդ արյունալի վոճրի համար: Ահա թե ինչպես են անգլիական կապիտալիստները կառավարում իրենց զաղութները:

Անդրխական կառավարութիւնը դաժանորեն ճշմարտացի է հեղափոխականորեն տրամադրված բանվորներին և գյուղացիներին. բայց բանվորների և գյուղացիների հեղափոխական շարժումը յերկար ժամանակ ճնշել՝ անհնարին է: Կապիտալիստների կողմից շահագործման ամձանը բանվորները: պատասխանում են գործադուլներով: Գործադուլի ժամանակ բանվորները ներկայացնում են տնտեսական և քաղաքական պահանջներ:

Շուրջուրը քաղաքի մանածագործները հայտարարեցին գործադուլ ինչան բողոքի հեղափոխականորեն տրամադրված բանվորների ձեռքակալման դեմ: Մանածագործները կազմակերպեցին ցույց և դուրս յեկան փողոց, պահանջելով ազատել իրենց ընկերներին: Իշխանութիւնը բանվորների դեմ ուղարկեց վտատիկանութիւն և գործ, ցույցը ցրելու հրամանով: Վտատիկանութիւն և բանվորների միջև տեղի ունեցավ ընդհարում: Բանվորները զինաթափ արին վտատիկանութիւնը, հրդեհեցին վտատիկանական մասը, իսկ իշխանութիւնը քաղաքից փախավ: Ապստամբութիւնը ճնշելու համար արիչ քաղաքից կանչվեցին զորքեր: Ապստամբութիւնը ճնշվեց: Շատերն սպանվեցին և վիրավորվեցին: Եւ այժմի համառ զինադուլութիւն ցույց տվեցին անդրխական կապիտալիստներին Պեշափեր քաղաքում: Այնտեղ ցույցը վեր ածվեց զինված ապստամբութիւն:

Միջանի գործատեր, վորոնք կանչված էին բանվորներին ճնշելու, հրաժարվեցին կրակելուց:

Ապստամբած բանվորներին միացան շրջակա գյուղերի գյուղացիները, վորոնց համար անտանելի էին քառու ծանր տուրքերը և կարվածատերերի ու չինով-

նիկների այդ ճնշումները: Միտանի որ Պեշափերը գրաւնրվում էր ապստամբ բանվորների և գյուղացիների ձեռքին: Բայց այդ ապստամբութիւնը ևս արյան մեջ խեղդվեց:

Չնայած ապստամբութիւն դաժան ճնշման՝ բանվորները և գյուղացիները հայտարարում էին բացառիկ արկութիւն և հեղափոխական տոկունութիւն:

Ընկեր Ստալինը ասել է, վոր՝

«Պարտաւէ բարձուաները հույս են դնում այդ յերկիրներն արժանի վոզողելու և վտատիկանական սվիններին վրա՝ ոգնութիւն կանչելով Գանդիի նման մարդկան: Կանչած չի կարող լինել, վոր վտատիկանական սվինները վտտ հեկարան են: Իր ժամանակին գալիզը նույնպես աշխատեց հեկվել վտատիկանական սվիններին վրա, բայց դրանից ինչպիսի հեկարան դուրս յեկավ բարոնի հարտի յե»:

Բազմաթիւ գործադուլներից առանձնապես նշանակութիւն ունի Բոմբեյի մանածագործների գործադուլը: 1928 թվի ապրիլին Բոմբեյում բռնկվեց գործադուլ: 84 տրծարաններում անմիջապես կանգ առան աշխատանքները:

Չնայած համաձայնողական պրոֆիտութիւն դափանձանութիւնը, գործադուլը շարունակվեց վեց ամիս: Բանվորները զիտակեցելով պրոֆիտութիւնների առաջնորդների դավաճանութիւնը, կազմակերպեցին իրենց հեղափոխական «Իիրնի կամգար» պրոֆիտութիւնը: Գործադուլները զեկավարելու համար բանվորներն առաջ քաշեցին կամունիստներին և հեղափոխական բանվորներին:

Եւ այժմի խոշոր գործադուլ յեղավ 1929 թվին Կալկաթայում, չութի գործարանում: Գործադուլին

ժամանակցում էլին 126 հազար բանվորներ: Բայց յերբ վստահանությունը կրակեց ցուցարարները վրա, զոր-
ծաղույսփորնեոի թիփը հասավ մինչև 200 հազարի:

Ընկեր Մորտուվը մասնանշել է, վոր՝

«Հեղափոխական վերելքը Հնդկաստանում վերած-
վում է վոչ նվազ չափով բազմամիլիոն մասսաների գո-
րեղ հեղափոխական յեղույթի»:

Գյուղացիական շարժումը վերջին տարիներում բա-
մասանին ուժեղաւում: Մասնավորապես ցատուն որի-
նոսի է ծառայում Բարդոսի չոջանի գյուղացիական շար-
ժումը: Այստեղ գյուղացիները փորձեցին ստեղծել ի-
րենց իշխանությունը: Առանց գյուղացիական կոմիտե-
յի թույլտվության կառավարական չինովնիկները չեցին
կարող ստանալ վոչ հաց, վոչ ջուր և վոչ էլ անհրաժեշտ
պիտույքներ: Այստեղ գյուղացիների դեմ անդլիական
իշխանությունը ուղարկեց պատժիչ ջոկատ: Այդ ջոկա-
տը կազմված էր լեոիու հեաեակ ղնդից, ղնդացրա-
վոր վաչտից, 2 հեծյալ եսկազրոնից, 12 զրահապատ
ավտոներից և ողանավերի աորմիղից: Այդ պատժիչ
ջոկատը վայրենաբար ճնշեց գյուղացիական սպարտա-
ությունը:

Բանվորական և գյուղացիական շարժումը Հնդկաս-
տանում դեռ նոր է և թույլ է կազմակերպված, բայց
բանվորներն ու գյուղացիները պայքարի փորձից հո-
մոգվեցին պրոֆմիտության առաջնորդների, Գանդիի
գլխավորությամբ Ադղային կոնգրեսի զավաճանական
դերի մասին:

Հնդկաստանի աշխատավորության ճնշումն առանձ-
նապես ուժեղացավ այն ժամանակ, յերբ Անդլիայում
իշխանության գլուխ էր կանդնած մի կառավարու-
թյուն, վոր իրեն կոչում էր «բանվորական»: Բայց ի-
րոք գա իսկական կապիտալիստական կառավարություն

եր: Այդ կառավարության գլուխ կանդնած էր Մակ-
դոնալդը, վորն իրեն համարում էր սոցիալիստ:

Մակդոնալդի կառավարությունը, ինչպես և բոլոր
կապիտալիստական կառավարություններն իրենց գա-
ղութներում դաժանորեն ճնշում են հնդկական բանվոր-
ների և գյուղացիների ամեն տեսակի վորձը—իրենց
դրությունը բարելավելու համար *): Գանդին և Մակ-
դոնալդը,—բանվոր դասակարգի շահերի այդ յերկու
դավաճանները լիակատար: համաձայնության մեջ են:
Նրանք ընդհանուր ուժերով սրայքարում են հնդկական
բանվորի և գյուղացու դեմ:

Այդ զավաճանություններն ավելի ու ավելի էլին

*) Անդլիական «բանվորական» կուսակցությունը իր թե շնդ-
կաստանին «ասճմանադրություն» տվեց: Բայց այդ «ասճմանա-
դրությունն» ուրիշ բան չէր, բայց յեթե անդլիական և հնդկա-
կան բուրժուազիայի փոխադարձ կոմպրոմիսներ ի հաշիվ Հնդկաս-
տանի բանվորների և գյուղացիների շահադորժման: Այս սահմա-
նադրության համաձայն Հնդկաստանի բուրժուազիան յերկրի կա-
ռավարման գործում վորոշ իրավունքներ է ստանում, սակայն դրա
փոխարեն անդլիական իմպերիալիզմը Հնդկաստանի բուրժուազիա-
յին դորձնում է իր հավատարիմ ծառան ԽՍՀՄ դեմ սրատրաստ-
վող պատերազմի նախապատրաստման գործում: Հնդկաստանն էր
աշխարհազբաւան դիրքով ԽՍՀՄ դեմ պատերազմի կարեւոր ողակ-
ներից մեկն է (Ալլանստանի վրայով): Այդ պատճառով էլ անդլիա-
կան իմպերիալիստները հանձին «բանվորական» կառավարության
լեզու գտան հնդկական բուրժուազիայի հետ հակախորհրդային
պատերազմի դեղբւում նրա ոճանգալությունն ունենալու համար:
«Բանվորական» կառավարության քաղաքականությունը Հնդկաս-
տանում այնքան ձեռնուէ յեր անդլիական իմպերիալիզմին, վոր
քանիցս անդլիական պահպանողական (բուրժուական) կառավա-
րության առաջնորդ Բոլդուինը շնորհակալություն է հայտնել Մակ-
դոնալդին, «բանվորական» կառավարության պետին, վոր նա շատ
ավելի լավ է պաշտպանում Անդլիայի (այսինքն անդլիական իմպե-
րիալիզմի) շահերը, քան պահպանողական կառավարությունը:

բայ անուամ աշխատավոր լայն մասսաների աչքերը: Վերջին ժամանակներում բանվորներն ու գյուղացիները հնարավորութիւն ունեցան գործնականում համոզվելու Գանդիի և նրա կուսակցութեան դաւաճանական դերի մասին: Գանդին յերբ տեսավ, վոր գյուղացիները հեղափոխական յելուցիս սպառնում ե կալվածատերերի և կապիտալիստների շահերին, շտապեց համաձայնութիւն կնքել անգլիական իշխանութեան հետ:

Բանտից արձակեցին Գանդիի կուսակիցներին, բայց հետո ել ավելի դաժան պատիժներն ու մահվան յենթարկեցին իսկական հեղափոխականներին, վորոնք պաշտպանում եյին բանվորների և գյուղացիների շահերը:

Գանդիի՝ անգլիական իշխանութեան հետ կնքած համաձայնութեան հիման վրա հնդկական բուրժուազիան ստանում ե աննշան իրավունքներ յերկիրը կառավարելու գործում, բայց անգլիական չինովնիկները խիստ և անփոփոխ իշխանութիւնը մնում ե իր ուժի մեջ: Հընդհական վաճառականներն արտոնութեան ստացան նաւաղանացութեան, առևտրի և արդյունաբերութեան մեջ: Հնդկական բուրժուազիան Գանդիի գլխավորութեամբ իրեն համար անգլիական իշխանութիւնից արտոնութիւններ շահեց, դաւաճանելով բանվորների և գյուղացիների շահերին:

Գանդիի՝ անգլիական իմպերիալիզմի հետ համաձայնութեան գալուց հետո կալվածաշրջում մահվան դատապարտեցին Բիթաղաթ Սինխը և ուրիշ յերկու ընկերներ, բանվորական գործի համար տոկոս և անձվեր մարտնչողներ: Նրանք մահվան դատապարտեցին չնայած այն բանին, վոր Հնդկաստանի և ամբողջ աշխարհի

աշխատավոր մատաները պահանջում եյին ապառ արձակել նրանց:

Հնդկաստանի աշխատավոր մատաները Գանդիի դաւաճանութեանը պատասխանեցին բուռն բողոքով: Գործադուլային պայքարն ուժեղացավ: Կալվածաշրջում գործադուլ արեցին մոտ 100 հազար բանվորներ: Կառուկուր բողոքում բանվորների և քաղաքի չքավորութեան աղքատութիւնն բռնկեց: Մոտ տաս հազար կապիտալիստներ փախան քաղաքից: Անգլիական իշխանութիւնը գործ և վոտախիւանութիւն ուղարկեց ապրտամութիւնը ճնշելու համար: Ապստամբներին ճնշելու ժամանակ սպանեցին մոտ հազար հոգի և 4 հազարից ավելի վիրավորեցին:

Գանդիի ստոր համաձայնութեանն անգլիական իշխանութեան հետ հալանութիւնն եր գտել Աղգալին կոնգրեսի աշակիտ ստաջնորդների կողմից, ինչպիսիք են Ներուն կամ Բոգը, վորոնք իրենց համարում եյին հեղափոխականներ, Հնդկաստանի ազատագրման համար մարտնչողներ: Ներուն, Բոգի և մյուսների այդ դաւաճանութիւնը բանվորներին համոզեց այն բանում, վոր յեթե բանվորները կամենում են հաջողութեամբ պայքարել իրենց շահերի համար, անհրաժեշտ ե առաջին հերթին իրենց սեփական շարքերից դուրս շարտել դաւաճաններին և խաբեբաններին (բուրժուազիայի ագենտներին):

Բայց չնայած բոլոր դաւաճանութիւններին, ինչպես նաև անգլիական և հնդկական բուրժուազիայի միացած ջանքերին, հեղափոխական շարժումը Հնդկաստանում ամբողջում ե:

Ձմայած հեղափոխական բանվորների և գյուղացիների վերաբերմամբ գործադրած դաժան հալածանքներ

րին և դադանույին ճնշումներին, Հնդկաստանում աճում
և կոմունիստական կուսակցությունը:

Նա դեռ յերիտասարդ և: Անընդհատ հարվածներ
են հասցնում նրան անդլիական իմպերիալիստները և
հնդկական բուրժուազիան, վսրոնք իրենց ձեռքին ու-
նեն ուղղակի և վոստիկանական հսկայական ուժեր:

Բայց կոմունիզմի գործը, Մարքսի և Լենինի դոր-
ծը չի կարելի սպանել վուչ մի գենըով:

ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՇԽԱՏԱՎՈ- ՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴՆ Ե

Հնդկական բանվորներն ու գյուղացիները հետզհե-
տե համոզվում են, վոր կոմունիստական կուսակցու-
թյունն արդարացի չէ:

Եստ հետաքրքիր և պատմել Պենջաբ շրջանի բան-
վորների և գյուղացիների մի կոնֆերենցիայի մասին:
Այդ կոնֆերենցիայում մասնակցում էին 25 հազար
հոգի, գլխավորապես գյուղացիներ: Այդ կոնֆերենցի-
այում հանդես յեկաւ գյուղացի Սինդը, վոր ասաց.

«Ազգային կոնգրեսը գտնվում է կապիտալիստների
ձեռքին, չի պաշտպանում բանվորների և գյուղացիների
շահերը: Նա ոգնում է միայն կապիտալիստներին: Կոն-
գրեսը ձգտում է անգլիական կապիտալիստական կա-
ռավարութունը փոխել հնդկական կապիտալիստների
կառավարութունը: Հնդկական կառավարութունը
գյուղացիութունը մեղադրում է բայլշեվիզմի մեջ: Յե-
թե լիակատար ազատության պահանջը նշանակում է
բայլշեվիզմ, այն ժամանակ մենք բոլորս ել բայլշեվիզ-
մեր ենք»:

Աշխատավորությունը հասկանում է, վոր ստրկու-
թյունից, շահագործումից, աղքատությունից ու սովից

ազատվելու մի ճանապարհ կա միայն: Այդ ճանապարհը
ցույց է տվել Լենինը: Կոմունիստական կուսակցությու-
նըն այդ ճանապարհով է տանում Հնդկաստանի աշխա-
տավորությանը:

Բանվորներն ու գյուղացիները սրայքարի փորձով հա-
մոզվեցին, վոր այդ ճանապարհը միակն է, վոր աշխա-
տավորությանը կհասցնի լիակատար ազատագրման:

Հնդկաստանի կոմունիստական կուսակցության
պահանջները կայանում են հետևյալում.

1. Հնդկաստանի լիակատար պետական ազատու-
թյուն՝ խորտակելով անգլիական տիրապետութունը
բռնի միջոցով: Բոլոր պարտեթի վերացում: Անգլիա-
կան բոլոր ձեռնարկությունների, բանկերի, յերկաթու-
ղիների, ծովային և գետային նավագնացության և
պլանտացիաների ազգայնացում:

2. ԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ,
ազգային փոքամասնությունների ինֆորմացիոն իրա-
վունք՝ մինչև բաժանվելը, տեղական իշխանություն-
ների վաչկացում, հնդկական ֆեդերատիվ բանվորա-
գյուղացիական յարեքային հանրապետությունների
ստեղծում:

3. Առանց հատուցման կոմունիստական ՅԵՆ-
ԹԱՐԿԵԼ կալվածատերերի, տեղական իշխանների,
յեկեղեցիների, անգլիական կառավարության, չի-
նովիկների և վաշխատուների վուչ հողերը, ան-
տառները և ամբողջ գույքը՝ ՀԱՆՁՆԵԼՈՎ ԱՅՒ ԱՇԽԱ-
ՏԱՎՈՐ ԳՅՈՒՂԱՑԻՈՒԹՅԱՆ ՈՐԳԱՎՈՐԾՄԱՆԸ, վո-
չընչացնել ստրկական պայմանները և գյուղացիների
ունեցած բոլոր պարտերը վաշխատուներին ու բան-
կիրներին:

4. Ութժամյա բանվորական որ և աշխատանքի պայմանների արմատական բարելավում, աշխատավարձի ավելացում և գործազրկության պետական ապահովագրություն:

Բանվորները և գյուղացիները պայքարում են խորհրդային Հնդկաստանի համար՝ ընդդեմ իմպերիալիստների և հնդկական կալվածատերերի ու բուրժուազիայի ճնշումների:

Հնդկաստանի բանվորների ու գյուղացիների հաղթանակը խոչոր նշանակություն ունի վողջ աշխարհի պրոլետարիատի պայքարի համար: Հեղափոխությունը Հնդկաստանում կարողացնի հեղափոխությունը մյուս յերկիրներում:

Հնդկաստանը կանգնած և հեղափոխության շեմերին: Աշխատավորության միլիոնավոր մասուններն ամբողջ կոմունիստական կուսակցության գեկալարությունամբ պեն կչպրտեն անգլիական իմպերիալիստների և հնդկական կապիտալիստների ու կալվածատերերի ատելի լուծը:

« Ազգային գրադարան



NL0202158

ՖՐՆԸ 20 ԿՈԳ. (1¹/₂ Ժ.)



Դ. ԻԽՈՒ

ИНДИЯ ПОД ГНЕТОМ КАПИТАЛА

Госиздат ССР Арменки
Эривань—1992